

PISMA NADESŁANE PRZEZ PRODZIEKANA
WYDZIAŁU FILOLOGICZNO-HISTORYCZNEGO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO

Redakcja „Studia Norwidiana” otrzymała list od Pana Prodziekana Wydziału Filologiczno-Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego, prof. dra. hab. Stanisława Rośka, oraz dokument *Wnioski*, powołanej przez Wydział specjalnej Komisji, z prośbą o ogłoszenie w czasopiśmie. Przychylając się do tej prośby, oba teksty publikujemy.

Redakcja

L.dz. 84/FO10/2009

Gdańsk, dnia 4 marca 2009 r.

Redakcja Studia Norwidiana

W załączeniu przesyłam wnioski końcowe powołanej przez Wydział Filologiczno-Historyczny Komisji ds. domniemanego plagiatu w pracy doktorskiej Pani Adeli Kuik-Kalinowskiej *O „Czarnych kwiatach” i „Białych kwiatach” Cypriana Norwida. Konteksty – poetyka – idee. Studium monograficzne* obronionej w dniu 5 kwietnia 2000 roku. Uprzejmie proszę o rozważenie możliwości opublikowania ich na Waszych łamach.

Z poważaniem
Prodziekan ds. Nauki
/podpis nieczytelny/
prof. UG, dr hab. Stanisław Rosiek

WNIOSKI KOŃCOWE Z PRAC KOMISJI

powołanej przez Radę Wydziału Filologiczno-Historycznego (przekształconego w Wydział Filologiczny) Uniwersytetu Gdańskiego w sprawie domniemanego plagiatu w pracy doktorskiej Adeli Kuik-Kalinowskiej *O „Czarnych kwiatach” i „Białych kwiatach” Cypriana Norwida. Konteksty – poetyka – idee. Studium monograficzne*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Józefa Bachorza i obronionej na Wydziale w dniu 5 kwietnia 2000 roku

Komisja stwierdza zdecydowanie, że rozprawa doktorska dr Adeli Kuik-Kalinowskiej nie jest plagiatem.

Uzasadnienie

Komisja została powołana 24 IV 2008 roku na wniosek prof. dr hab. Małgorzaty Czermińskiej, pełniącej wówczas funkcję kierownika Filologicznego Studium Doktoranckiego. Powodem przedstawienia wniosku była zamieszczona w piśmie „Studia Norwidiana” (22-23) recenzja Elżbiety Dąbrowicz z książki Adeli Kuik-Kalinowskiej pt. *Cypriana Norwida „Czarne kwiaty” i „Białe kwiaty”. Konteksty – poetyka – idee* (Słupsk 2002), będącej zmienioną wersją rozprawy doktorskiej. O istnieniu zarzutów poinformował Dziekana promotor doktoratu. Autorka recenzji zarzuca Kuik-Kalinowskiej daleko idącą niesamodzielność intelektualną i nierzetelność w cytowaniu cudzych opinii – w szczególności wyrażonych w książce Kazimierza Cysewskiego i Sławomira Rzepczyńskiego *O „Czarnych kwiatach” Norwida* (Słupsk 1996). Podnoszone przez recenzentkę zarzuty wobec książki rzucają cień podejrzeń na rozprawę doktorską Kuik-Kalinowskiej – stąd potrzeba sprawdzenia, czy i w jakim stopniu są one słuszne.

1. Komisja stwierdziła na wstępie, że Adela Kulik-Kalinowska nie ukrywa związków swojej koncepcji z książką K. Cysewskiego i S. Rzepczyńskiego, podaje jej pełny adres bibliograficzny, wielokrotnie przywołuje ją w przypisach, a w tekście głównym cytuje i omawia, niekiedy streszczając potrzebne w jej własnym wywodzie fragmenty. Także w szczegółowym konspekcie rozprawy doktorskiej, dołączonej do podania o otwarciu przewodu, noszącego datę 7 I 1997, otwarcie powołuje się na ich studia (obok prac innych norwidologów).

2. Z porównania maszynopisu rozprawy i dokumentacji przewodu doktorskiego opatrzonej datami, oraz tekstu podoktorskiej książki A. Kuik-Kalinowskiej i jej wcześniejszych publikacji poświęconych Norwidowi wynika jasno, że koncepcja autorki kształtowała się nie tylko w nawiązaniu do gotowej książki starszych kolegów

z ośrodka słupskiego, ale i równoległe do ich badań. Świadczą o tym jej prace poświęcone *Czarnym kwiatom* opublikowane lub przedstawione jako wystąpienia konferencyjne w latach 1995 i 1996 oraz złożone do druku w 1996 r., a opublikowane w okresie pomiędzy obroną doktoratu a wydaniem książkowej wersji. Są to łącznie trzy teksty, w tym jeden w tomie materiałów konferencyjnych, redagowanym przez S. Rzepczyńskiego (Słupsk 1995). Trudno przypuścić, by redaktor tomu tolerował tekst, naruszający jego własność intelektualną.

3. Jednym z dwu recenzentów doktoratu, stanowiącego podstawę książki A. Kuik-Kalinowskiej, był dr hab. Kazimierz Cysewski, wówczas profesor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W tekście swojej recenzji nie zgłosił zastrzeżeń co do sposobu wykorzystania przez doktorantkę konstatacji badawczych zawartych w jego książce, opublikowanej wspólnie ze Sławomirem Rzepczyńskim. Dowodzą tego następujące sformułowania z recenzji: „Studium mgr Kulik-Kalinowskiej łączy dwie cechy wymagane od prac tego typu: po pierwsze przynosi syntezę tego, co dotychczas o utworach było wiadome, po drugie – wprowadza w obieg wiedzy naukowej odkrycia i ustalenia nowe, dotąd nie uświadamiane. Synteza wiedzy dotychczasowej wynika ze znajomości tradycji badawczej, jej rzetelnego wykorzystania i opracowania oraz połączenia z własnymi ustaleniami. Novum proponowane przez doktorantkę to efekt poszukiwań źródłowych (konteksty, edycje, kształt tekstów) oraz wnikliwej analizy utworów w ich kontekstowych uwikłaniach” (str. 3 maszynopisu recenzji). Drugi recenzent, prof. dr hab. Mieczysław Inglot z Uniwersytetu Wrocławskiego, pisze o zasadności wykorzystania przez autorkę wcześniejszych badań do stworzenia własnej koncepcji, zauważa szczególne dla niej znaczenie studiów K. Cysewskiego i S. Rzepczyńskiego jako „słupskich norwidologów” i ocenia: „Autorka włączyła się w owe badania równoległe do swoich kolegów” (str. 1 maszynopisu recenzji). Komisja przypomina także (o czym też pisali obaj recenzenci doktoratu), że rozprawa doktorska w wersji przedstawionej na obronie zawiera obszerny Aneks (ok. 1/5 objętości całego maszynopisu), będący gotową propozycją wydania krytycznego *Czarnych kwiatów* i *Białych kwiatów*. To dokonanie edytorskie stanowi integralny element całej pracy, uzasadniającej nadanie autorce stopnia doktora nauk humanistycznych. Aneks nie wszedł do książki recenzowanej w „Studiach Norwidianach” i stał się podstawą osobnej publikacji (Słupsk 2002).

4. Na konstatację recenzentki, Elżbiety Dąbrowicz, piszącej o książkach Kuik-Kalinowskiej i jej poprzedników, że „Obie prace realizują analogiczny schemat konstrukcyjny” (SN 22-23, s. 262) należy odpowiedzieć, że schemat ten, obejmujący m.in. zagadnienia recepcji, genologii, języka, koncepcji estetycznej, narratora i postaci nie jest indywidualnym wzorem, jednorazowo stworzonym w książce K. Cysewskiego i S. Rzepczyńskiego, ale powszechnie przyjętym sposobem problematykacji, znanym

z konwencji tradycyjnego postępowania w monografiach historycznoliterackich. Jeśli zapytać nie tylko o podobieństwa, ale i modyfikacje indywidualne w realizacji tego schematu, widać, że wcześniej piszący autorzy zamykają całość rozdziałem o pamięci, a Kuik-Kalinowska – rozdziałem o śmierci w *Czarnych kwiatach*. Innych zbieżności, jak użycie w tytule rozdziału tego samego cytatu z Norwida (o „nowym budynku estetyki”) autorka nie ukrywa, bowiem wcześniej cytuje w przypisie studium Rzepczyńskiego, posługującego się w tytule tym cytatem. Mimo wskazanych przez recenzentkę podobieństw w tytułach niektórych rozdziałów czy podrozdziałów ich zawartość nie jest powtórzeniem materiału i toku myślenia poprzedników. Szczególnie wyraźnie widać to na przykład w sposobie potraktowania bezimiennej bohaterki Irlandki jako „postaci w tle”. Cysewski w odpowiednim rozdziale zajmuje się tylko problematyką genologiczną mikronoweli, w której pojawia się Irlandka, ale w tekście rozważań nie poświęca tej postaci osobnej uwagi, z kolei Kuik-Kalinowska pisze jedynie o sposobie prezentacji bohaterki, umieszcza tekst w innych kontekstach interpretacyjnych, posługuje się innymi cytatami, a ponadto odwołuje się do związanych z postacią Irlandki ustaleń innych norwidologów, o których Cysewski wcale nie wspominał, ponieważ nie poruszał problematyki, którą później zajęła się Kuik-Kalinowska.

5. Na stronach 263-265 przywoływanej recenzji Elżbieta Dąbrowicz przedstawia rejestr dostrzeżonych przez siebie w książce Kuik-Kalinowskiej zapożyczeń z tekstów Cysewskiego i Rzepczyńskiego. Mają one różny charakter. Raz są to pojedyncze frazy, innym razem streszczenia i parafrazy, jeszcze innym – nieoznaczone cytaty. Odpowiadając na zarzut recenzentki o pojawianiu się w obydwu książkach zbieżności, Kuik-Kalinowska pisze: „To, że [...] pojawiły się identyczne sformułowania, wynika z określonej wspólnoty myślenia o Norwidzie, jaka wytworzyła się między mną a Profesorem Cysewskim. Wszak był on dla mnie – i dla Sławomira Rzepczyńskiego – nauczycielem w czasach studenckich i w okresie wspólnej pracy w Instytucie Filologii Polskiej w Słupsku” (s. 286). Istotnie, spora część podobieństw ma zapewne źródło we wspólnie tworzonym i użytkowanym „idiomie norwidowskim”. Z kolei fragmenty o charakterze streszczeń i parafraz z całą pewnością powinny być przez autorkę wyraźnie oznaczone przypisami. Na jej obronę można jedynie powtórzyć, że często cytuje obu autorów, a więc nie ukrywa ważnych źródeł swojej inspiracji, oraz że we wszystkich wskazanych miejscach nie poprzestaje na posiłkowaniu się myślami i sformułowaniami poprzedników, ale dalej rozwija obszernie wywód niewątpliwie własny. W kilku wypadkach mamy jednak do czynienia z dosłownymi przytoczeniami krótkich fragmentów bez podania źródła. Przyznaje to zresztą w odpowiedzi na zarzuty sama autorka – pisząc: „*mea culpa*. Za brak przypisowej dokumentacji przepraszam czytelników mojej książki” (s. 287). Zważywszy statystykę (około 50 oznaczonych przywołań tekstów Cysewskiego i Rzepczyńskiego) można dać wiarę autorce, kładąc

brak kilku kolejnych odniesień bibliograficznych na karb niestaranności redakcyjnej, nie zaś na domniemaną chęć wykorzystania – akurat w tych przypadkach – cudzej własności intelektualnej.

6. W związku z zastrzeżeniami wyrażonymi w recenzji Elżbiety Dąbrowicz tekst doktoratu Adeli Kuik-Kalinowskiej został poddany analizie komputerowej w Serwisie PLAGIAT.PL, która wykazała, że 8% tego tekstu jest tożsamy z książką Kazimierza Cysewskiego i Sławomira Rzepczyńskiego *O „Czarnych kwiatach” Norwida*. Po przeanalizowaniu wydruku z zaznaczonymi przez program miejscami wspólnymi należy stwierdzić, że większość z nich to cytaty z analizowanych w obydwu pracach utworów Norwida, oczywiście stwierdzenia w rodzaju „Cyprian Norwid jest autorem *Czarnych kwiatów*” oraz oznaczone przez autorkę doktoratu cytaty z książki Cysewskiego i Rzepczyńskiego. Dostarczony materiał porównawczy nie zawiera fragmentów, które powiększałyby rejestr podobieństw dostrzeżonych przez Elżbietę Dąbrowicz.

7. Rozważywszy skalę i charakter zależności pracy Adeli Kuik-Kalinowskiej od studiów Kazimierza Cysewskiego i Sławomira Rzepczyńskiego, jawność wielokrotnego poświadczenia związków jej koncepcji z ustaleniami poprzedników oraz skalę i wartość jej samodzielnego wkładu interpretacyjnego, Komisja uznaje, że mimo wskazanych w pkt. 5 uchybień, książka *Cypriana Norwida „Czarne kwiaty” i „Białe kwiaty”. Konteksty – poetyka – idee* Adeli Kuik-Kalinowskiej nie jest plagiatem, w związku z tym nie ma potrzeby wszczynać procedury rewizji przewodu doktorskiego.

Przewodniczący Komisji: Prof. dr hab. Jan Data

Członkowie Komisji:

Prof. UG dr hab. Stanisław Rosiek, Prodziekan ds. Nauki

Prof. UG dr hab. Marek Adamiec

Prof. dr hab. Michał Błazejewski

Prof. dr hab. Jan Ciechowicz

Prof. dr hab. Irena Kadulska

Prof. dr hab. Małgorzata Książek-Czermińska

Prof. dr hab. Tadeusz Linkner